

Loonint'a Redactorului

si

Cancellari'a Redactiunii

e in

Strat'a tragatorului [L6-
vésztosa], Nr 5.

Scrisorile nefranstate nu se voru primi decatu numai de la corespondintii regulari si „Federatiunii.“
Articlii transmisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Roman'a :

prea. intregu 30 Fr. = 30 Lei a.
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru inseritiuni :

10 cr. de linia, si 30 cr. taos'a timbrale pentru fiesoc-oare publicatiune separatu. In loonlu deschisu 20 cr. de linia.
Una oemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 16/-8. nov., 1871.

Diuariulu officialu de Vienn'a publica autografele imp. prin cari se numesc membrii noului ministeriu, si anume: principele Adolfu Auersperg, presiedinte; bar. Lasser, m. de interne; Dr. Banhans, m. de comerciu; Dr. Stremayr, m. de culte si instruct. publ.; Dr. Glaser, m. de justitia; Dr. Unger, m. fara portufoiu; cav. Chlumetsky, m. de agricultura; — era colonellulu Iulia Horst este numitu conducatoriu allu ministeriului de apere. Va se dica toti acei-a despre cari se vorbesce de una septemana. Lipsesce inca ministrulu de fincie, dara in scurtu are se fia numitu probabilmente D. Brestl, cu care se facu negociatiuni in asta privintia. Nascerea noului ministeriu a fostu forte anevioasa, prin urmare se pote deduce ca va respunderu predicatului nascerii sale, adeca are se fia nevoesiu. Unu diariu, — nu se scie d'in lingusire, spre a se grabi cu recomandarea, seu d'in petulantia — l'a botezatu „ministeriu de geni.“ — Nu credemu ca acestu cabinetu se va face memoritoriu prin fapte geniali, neci ca va duce vietia lunga, totu-si ca onor. cetitori inca se-si pote face una idee despre genialitatea noiloru geni, lassamu se urmedie cate-va trasure biografice alle loru.

Ad. Auersperg, nascutu la 1821, servi antaiu ca militariu in regiment. de dragoni nr. 5., unde o duse pana la gradulu de capitani si la 1860 esset ca majoru ad honores; in 1867. fu alesu (de proprietarii mari) deputatu pentru diet'a Boemie, — apoi fu numitu marescalcu supr. allu tieriei si ca atare a comandatu catu-va timpu capreresce, diet'a Boemie. In acesta distractiune se distinsu prin natur'a sa cea joviale, ca expresiune a „sioivialitatii“ salle (nemtii pronuncia pre „j“ ca pre si-sch) ultraboieresci se pote consider'a si naravulu d'a evita titulu de „domnu“ — ce afurisiti de Ddiu democrati cutedia a-lu da chiaru si ostasi-loru gregari — ba in Roman'a pana si chelneri-loru — candu avendu se dee oratoriloru cuventulu comand'a cu voce sonora „Der Nostitz hat das Wort, — der Thun soll reden“ (Nostitiu are cuventulu, — Thun se vorbesca), si alte asemene glume boieresci. Pre timpulu scandaloselor certe alle fractiunii Giscra-Herbst Imperatulu insarcinase pre Auersperg a constitui unu ministeriu, dar principele nu vr'u se sieda la suatu cu unu d'allu de Giscra, si fiindu ca collegii lui Giscra, d'entre cari rogase pre unii a intr'a in ministeriulu seu, refusase si ei la rondulu loru d'a primi, boierulu Auersperg merse la monarculu a-i spune ca „nu pote face nemica“. Era ceea ce privesce capacitatea de omu de statu a dlui primu-ministru, ac'est'a este duplice, dsa adeca este frate'si totu-una-data cumnatu principelui Carlu Auersperg (muierile loru sunt sorori, tete alle contelui Festeciu, unu croatu magiarisatu), cu a carui aprobatiune si sub a carui egide au primitu portufoiulu cu programm'a gat'a. D. Adolfu Auersperg nu este de vina daca altii lu facu cu de a sil'a omu de statu, cu tote ca spre ac'est'a i lipsesce si talentu si desteritate, si energia si agerime. E bine, ce naib'a scie dara? E bre, scie ceea ce scie toti ostasii, a comand'a (in diosu) si a se supune (in susu), destulla sciintia ac'est'a, si D. Andrassf — care in Pest'a si-facuse unu ministeriu de secretari privati — nu cere mai multa sciintia. Cu acestu omu crede Andrassf ca va face ca ordinea se domnesca in Cislaitani'a precum i-au successu (!?) a face in Translaitani'a. Noi nu credemu ca acesti doi omeni se fia gasitu punctulu lui Archimede spre a scote Cislaitani'a d'in chaote si crise, ei dumnealoru cerca marea cu degetulu, era Andrassf prea ispitesc noroculu, dar se pare ca asta data s'a preincu-metatu. Sumetiulu magiaru va manca trantela rusinosa. Acestu evinemu prea doritu, nu este departe, credemu noi si speramu ca federalistulu Hohenzwart are se revina cu gloria, seu — tat'a Schmerling cu logiunarii sei centralisti. Acestu-a au cercatu si n'a potutu, se vina la a dou'a venire! Hohenzwart au cercatu, dara nu-lu lassara, se revina acuai, se-lu lasse a essecuta planulu si va isbuti prin sincer'a inaugurar'e a federalismului, a impac'a poporele si a consolid'a imperiulu. Tertium non daturu pentru acestu nefericitu imperiu. Aretaramu ca principele presiedinte consiliulu ministeriale este nulla politica si ca atare lutu in manile olariloru politici ai Ostrunguriei; — se aretamu si pre ceilalti: D. Lasser este cunoscutu, d'insulu de la 1848 au avutu osebite functiuni, au fostu ministru innainte si in ministeriulu lui Schmerling, care l'a tinentu pentru firea cea mladiosa si incovoaiosa. Unu deputatu facundu-i reflesiunea ca procederea dsalle ar' fi „vafra“ (vielena),

Lasser i respunde cu naivitate „Ich bin kein heuriger Haase“ (adeca: lupu betranu). Lasser ca centralissimu au fostu pururea spaim'a liberaliloru.

D. Iuliu Glaser are reputatiunea de bunu juristu si escele in legile criminali.

D. Ios. Unger are se fia gaitorinlu ministeriului. Se dica a fi juristu eminent. Ne obositele locari i atacase sistem'a nerviloru si in urmarea relatiuniloru intime cu una artista de la oper'a vienesa, vediendu-si sperarile frustrate (artist'a preferise pre unu financieru cu punga plina) a patimitu catu-va timpu de bola mentale. Acestei turborari se pote atribui dora neimpat'a lui ura in contr'a natiunalitatiloru, a caroru inimicu este.

D. Chlumetschi este omu nou, dara totu-si cunoscutu de incapabilu.

D. Banhans este cunoscutu ca fostu ministru de agricultura si inca necapabilu, pote d'in asta cauza i-se dede portufoiulu comerciu.

D. Horst si-a cascigatu meritele aperandu agendele ministeriului de apere innainte Delegatiuniloru. — Ministru pentru Galici'a lipsesce, dar autografulu imp. catra Auersperg esprime acceptarea d'a se face proponere si in asta privintia, dupa ce Grocholschi, ne mai potendu sta cu onore in noulu cabinetu ceru si i-se dede demisiunea. — Acesti omeni voru cerca a-si forma partia d'in tieriele a le caroru diete se dissolvava, de nu voru av'e majoritate (u bun'a voru crea ei cu sabi'a si voru domni cu bureaulu constitutionalmente disciplinatu allu absolutismulu de partida, ca si in Translaitani'a. Lucrulu principale este ca se aiba votatu bugetulu pre 6 lune, dupa ceea — diluviulu. Organele egemonistiloru magiaro-nemtiesci striga in gur'a mare ca s'a saturatu de experimente, si ceru ministeriu care se nu mai experimente, ci numai se poruncesca! Dar acestu minist. este per excellentiam pentru experimentare, inse ast'a va fi trista si scurta. — Candu se voru present'a rondunelle nu credemu ca se gaseasca pre acesti geni pre scaunele ministeriale. Caeterum censeo hegemonistas expellendos esse et systema federale quo ocyus inaugurandum.

Federalismulu face mari cuceriri in Austri'a si pre di ce merge casciga terrenu mai multu in butulu incordatoru opintiri si sfurtari alle suprematisatoriloru. Andrassf atatu de pucinu va pote pune stavila acestoru tendintie devenite torinte puternicu, pre catu au potutu si Beust. Congressulu federalistiloru in Prag'a se pote consider'a ca isbutitu. Conclusele se voru public'a in Decemre, a. c. Tienerea congressulu si se continua acui in Vien'a, apoi se va peronda in Lintiu, Goriti'a, Lubian'a si Enipunte. D'in Cislaitani'a va trece in Translaitani'a, se va tiena in Croati'a, Transsilvani'a si se va inchia in Ungari'a. Acestu-a este dupa noi naturalulu cursu allu lucruriloru cari au se urmedie cu potere irresistibile d'in logic'a inesorabile a faptelor.

Se dice ca Lonyai ar fi revenitu la idea d'a amana organizatiunea judecatoriloru pentru cuventulu ca s'ar fi luminatu, cumca d'in amanare s'ar nasce mari incurcare, si folosu preapucinu pentru politic'a sa. Noi inca asié credemu. Organizandu-se acum judecatoriile si municipiele, guvernuulu magiaru are in mana poterea absoluta pentru alegerile viitorie. — Dupa cate transpira d'in bureaulu organizatoriu allu ministeriului de justitia, aflamu ca lucrurile innaintedia cu repediune. In tote diliele se tiena siedintie in cari se censuredia listele de candidatiune si se asiedia definitivu. Dorere ca D. Bitto puredie, impinsu de influentie inimice romaniloru, totu pre callea apucata cu numirea presiedintiloru. Asié audimu, ca la judecatori'a d'in Araduintre 8 assesori numai unu romanu (novitiu) este trecut definitivu, era la Borosiu-Ineu numai 2 romani. Este ore legale acesta procedura? este interessulu justitiei, a ecuitatii, a intelleptiunii politice? Ba este pentru a dissip'a si ultim'a radia de sperantia d'in inimele acelloru „preapucini“ romani, cari au mai creditu in bunele intentiuni si sentiulu de dreptate allu stapaniloru. Insu-si Bitto se plansese, ca Andrassf l'ar fi apostrofatu pentru dispropertiunea presiedintiloru romani, facia cu poporatiunea de 3 millione, si cu tote acestea dsa in butulu apostrofarii urmedia si mai reu. Tragamu attentione noului ministru-presiedinte Lonyai, a sup'r'a marelui inconvenientu ce-si permite acestu carpaciu de ministru, care facia de romani staruiesce in modu ostensibile d'a respunde ominosulu seu nume neestetice. Vedia D. Lonyai ca se se respecte interesese justitiarie alle poporeloru d'in tierra.

Deputatii romani au delegatu pre trei insi d'entre collegii loru (DD. P. Mihali, Dem. Ionescu si Vinc. Bogdanu) ca se reflecte pre D. Bitto a respect'a legea, ecuitatea si

dreptatea facia cu romanii. Vomu ved'e ce resultatu va av'e misiunea loru. Noi nu speramu, pentru ca nu am creditu, nu credemu si nu scimu daca vomu pote candu-va crede in sentiulu de dreptate allu omeniloru acestui sistem.

Avem ore lipsa de una lege noua electorala dietale?

IV.

†† Logosiu. — Nunc venio ad fortissimum rem. Acum venimu la actulu alegerei, la simbarele lucrulu.

Ar' trebui se incepemu cu pregatirile indatinatate la alegere. Ar' trebui se vorbimu despre feluritele cai si midiloce, cu cari partidele se incumeta a-si casciga partiani, a-si immult'i numerulu alegatoriloru sei. Ar' trebui se vorbimu despre coruptiuni cu bani, despre intimidari, despre presiunile parte private, parte oficiose, despre fortiele superioare, — si se indegetamu ore-cari medicamente in contr'a acestoru rele.

Dorere! ast'a ar' fi d'in parte-ni una intruprindere titanica. Nu sentim potere in noi spre a ne opune reului de-a dreptulu. Sentim ca prin instinctu, — si ne dore a da acestu testimoniu de paupertate pentru natura omenesca de asta-di, — ca aici nu pote se ajute alt'a, decatu sentiulu curatu si lamuritu alu alegatoriloru, consciintia loru de sine, ca dreptulu de alegere este celu mai sublimu, celu mai maretu dreptu alu unui cive, si ca lasandu-se a se seduce, a se abate de la convingerea loru pura, prin ori-ce midiloce, la exercerea acestui dreptu maiestaticu, se degradedia pre sine mai diosu decatu unu animalu irratiunabile, care baremu prin instinctulu lui naturalu cunosce, ce i este lui spre folosu, ce spre stricare, pre candu unu omu cascigatu prin interese marsiave lucra chiaru in contr'a intereselorulu lui proprie adeverate.

Ar' mai fi aici si altu modu de a preveni reulu, si acestu-a ar fi, daca legelatiunea, radiandu-se preste ori-ce interese particulari si partiane, ar crea lege aspra, spre a pedepsi ca crima de proditiune de statu tote acle incercari damnable, cu cari unulu seu altulu concurentu ar' proba se corrumpe si se demoralisedie pre alegatori.

Inse noi despre tote acestea n'avemu de cugetu a vorbi aici mai pre largu. Ne restringemu la actulu alegerei in sine luat.

Dispusetiunile legii d'in 1848 in privintia actulu alegerei sunt fuse si binisioru precise si se cuprindu de la §. 24. pana la §. 46. inchisivu. Nu potemu nega, ca acestea dispusetiuni facia cu intregulu articulu de lege, sunt de totu logica, si in catu se pote astepta de la o dispusetiune omenesca, sunt potrivite spre a impede abuserile si nelegalitati.

Si totu-si, esperinti'a d'in tempurile trecute ne-a investiatu, ca in cate si deosebite moduri s'a potutu eluda intentiunea cea salutar'a legii. — Cine nu scie, ca in forte multe cercuri electorali s'a mangitu cu sange si morte de omu serbatoarea cea mai maretia a exercitarii drepturiloru civili? — Cine nu scie, ca in unele cercuri o massa de alegatori s'a despoiatu in modu bruscu de dreptulu loru, neadmitendu-se la urn'a de votisare sub preteste misiele, futile? — Cine nu scie, ca in outari cercuri partid'a unui candidat ce era in maiortate, prin metechne miserabili a trebuitu se succumba unei minoritati violentatorie, ori rafinate?

Si ore bine e asié? — Ore d'in alegerile in astfelu de modu indeplinite pote-se cu siguritate erui adeverat'a opiniune publica, seu baremu opiniunea maiortatii d'in tierra? Si apoi adeveratulu parlamentarismu nu pote fi altulu decatu acelu-a, care se basedia pre o maiortate nemaestrita, nefalsificata.

Unde jace vin'a? — Prin proponerea medicamentulu va fi insinuata si caus'a reului.

Noi ca medicamentu aprosimativu si in aceta privintia, ca mai susu la conscrierea alegatoriloru, nu gasimu altulu, decatu de centralisarea actiunei.

Ce? cum? voru strigá multi. Ast'a ar' fi in contr'a usului generale mai in tote tie-rele constituționale, — ar' fi in contr'a naturei lucrului, s. c. a.

Noi scimú pré-bine, cá sulevámú o cestiune grea. Scimú pré-bine, cá propunemú una modalitate, carea in ochii multoru-a, mai alesu acelorú-a la cari sistemulu de cortesia a petrunsu in sange si medua, s'ar' vedé, daca nu absurda, la-tota in-templarea drastica. Inse n'avemú ce face. Lucrulu e astfelu de momentosu, si de urmári neprecalculabili, încátu, dupa convingerea nostra, pentru a escinde reulu d'in radecina, nu remane alt'a innapoi, decâtú o cura eroica, drastica, si, repetímú, ast'a e decentralisarea actului alegerei.

Urmárele celea rele si triste ale centralisarei actului alegerei la unu locu d'in unu cercu cu 30—40 mii suflete, si cu 1500, 2000 si mai bine de alegatori le-amú atinsu mai susu, si ni sunt cunoscuté la toti.

Sé vedemú acum pre scurtu, cari ar' fi cu tota verosimilitatea avantajiele unei decentralisári la indeplinirea actului alegerei?

Inainte de tote s'ar' evitá concursulu a mai multoru sute de omeni la unu locu, adunati in parte d'in locuri forte indepartate, cari aru fi impartiti in doué séu trei tabere contrarie. S'ar' evitá ocașunea de a tractá pre alegatori cu man-cári si beutere spirituoșe pâna a-si perde unii si mintea. S'ar' evitá companiuniile sgomotóșe cu steguri, cu portarea candidatului prin aeru, cu strigári, cu unu cuventu cu ori-ce demonstrațiuni de acésta natura, cari tote chiaru asié sunt in stare a irritá si a imbetá partidele, cá si beuterele spirituoșe. S'ar' evitá, prin urmare, si ocașunea de conflicte actuali, d'in cari mai adese-ori esu capete sparte, si omoruri; dar' s'ar' evitá si necesitatea intrebuintarei de putere armata, pre carea, de câte ori o amú vedíutu la alegere, totu-de un'a mi-a venitú cá o satira amara asup'r'a asié numitei alegeri libere. — Apoi, in fine, s'ar' evitá si necesitatea de a fi provediuti si alimentati alegatori cei mai lipsiti pre spesele candidatului, carea impregiurare, afara de acea cá ar reabilitá pre alegatori in demnitatea loru ce li compete, ar face posibilu, cá nu numai cei mai avuti, dar' de multo-ori necapaci, ci si cei mai neavuti sé pota pasi cá candidati, si sé fia alesi, daca altu-cum au calificatiune si capacitate receruta.

Mai de parte e mai mare probaveritate, cá in comunele singuratece (luandu afara cetátile si orasi-le mai mari) nu sunt alegatorii impartiti in doué ori trei caștre contrarie, prin urmare actulu alegerei pote sé decurga cu o linisce si soliditate, carea se cere pentru unu astfelu de actu momentosu si vitale.

Si in fine, — ce'a ce urmédia d'in tote ace-ștea — partidele, séu barbatii loru, fia acei-a in comisiunea de alegere, ori intre alegatori, nu voru avé neci tempu, neci ocașune de a se folosi de diferitele midiloce artificioșe si rafinate spre a eludá si a impedecá pre alegatorii partidei contrarie in exercerea dreptului loru.

Aceștea aru fi pre scurtu, dupa convingerea nostra, avantajiele si folosele, daca la actulu alegerei s'ar' observá o procedura decentralisata séu mai bine localisata. — Avantagie si folose, credemú, destulu de considerabili, cari nu ni le pote garantá o alegere centralisata d'in intregulu cercu alegatoriu la unu locu.

Inse se vedemú cum sar' poté practicá acé-șta decentralisare la adunarea voturilor.

Noi si aici suntemú pentru impartirea cercurilor alegatórie in sub-cercuri, cá si la conscrierea alegatorilor.

Suntemú pentru o comisiune ambulante d'in comuna in comuna, cá adunatória de voturi pentru fia-care sub-cercu.

Suntemú pentru ace'a, cá presedintele comisiunii sé se alega prin comisiunea centrale, respectivu cea stabile comitatense; acestu presedinte sé se aléga d'in ambitulu sub-cercului, si pote sé fia si acelu-a care a functiunatu la conscriere cá presedinte.

Secretariulu comisiunii sé fia totu-de-un'a respectivulu notariu cercuale séu comunale. Cá membri de comisiune sé se aléga in tota comun'a câte doi, d'in corpulu reprezentante comunale, cari au a garantá si identitatea de persona a votisantului. Afara de ace'a in astfelu de comune unde alegatorii s'aru impartí intre doi séu trei candidati, fia-care partida sé aléga câte doi barbatii de incredere, cari sé fia de facia la predarea voturilor.

De-si ar fi de doritu, cá votisarea sé fiasecra, pentru cá ast'a mai multu asigura independenția votisantiloru, si eliberarea loru de sub ori-ce felu de presiune, totu-si considerandu despre alta parte,

cá in starea de facia a culturai multoru alegatori, cu votisarea secreta s'ar' poté intemplá si mai multe abuzuri, de-o-cam data sé se sustiena votisarea publica.

Alegatoriulu, documentandu-si dreptulu seu cu siedul'a de la comisiunea conscrietoria (ori pre calea rechematiunii dela comisiunea centrale) capetata, dar' si altcum list'a alegatorilor rectificata standu spre dispusetiunea comisiunii, si-dá votulu seu la protocolu la audiulu intregi comisiunii.

In localulu comisiunii nimenu nu i este er-tatu a fi de facia, afara de membrii mai susu atinsi.

List'a votisantiloru e de a se luá numai in unu exemplariu originele. Comisiunea centrale comitatense se va ingrigi, cá despre acésta lista originale sé se iéa doué copie autentice, d'in cari un'a se va substerne ministeriului de interne, un'a se va predá ablegatului alesu, éra originalulu se va paștrá la comitatu.

List'a votisantiloru cá acclusu e parte esențiale a protocolului luatu despre decurgerea alegerei. De pre acestu protocolu inca sunt de a se luá doué copie autentice. Inse protocolulu originalu subscrisu de toti membrii comisiunii (luandu afara pre barbatii de incredere ai partidei contrarie, daca acești-a n'aru voi sé subscria) e de a se predá alesului ablegatu, care i va servi in locu de litere credenționale.

Diu'a alegerei e de a se face cunoscuta fia-carei comune d'in sub-cercu cu 8. dñle mai inainte. — Comisiunea are sé petreca in fia-care comuna mai putienú una diumetate dñ, éra de cum va in acestu restempu nu s'ar' poté fini votisarea, va sé díca, daca aru mai fi votisanti de facia, votisarea sé se continue pâna voru fi votisatu toti. Preste toșu sé se socóta pentru unu numeru de 200. alegatori câte una dñ intréga.

Presedintele comisiunii adunatórie de voturi sé aiba diurne corespunditorie.

Presedintele cu antisti'a comunale are de a se ingrigi de ordinea buna.

In fine sé fia oprite ori ce demonstrațiuni sgomotóșe, procesiuni cu steguri si musica, si ori-ce grupári impetuóșe. La actulu alegerei Candidatii respectivi nu potú sé tiena discursuri. candjuatii, daca voru voi, au de a se adresá cátra alegatori mai inainte de alegere cu programele loru scrișe, ori tiparite. —

Aceștea aru fi, dupa parerea nostra, celea mai esențiale dispusetiuni, cari aru fi sé se faca pentru alegerea ablegatiloru, cá ace'a sé decurga, in cá-tu se pote, in linisce, si cu o soliditate si serioșitate desiderabile. Cari dispusetiuni mai sunt in legea d'in 1848, in cátu convinu cu aceștea-mai susu indegetate, se potú sustiené. —

Par' cá audu d'in partea unoru-a obiectandu-se, cá o astfelu de alegere ar' asemená multu cu unu actu de jale, mortu, mutu, tacutu, — cum se poté acéșta potriví cu ide'a celui mai maretiu actu alu libertáti? — Noi respundemú la acéșta, cá esenția libertáti nu stá in espectorári si demonstrațiuni escesive, cari de multe ori conducú la conflicte demne de compatimire, — ast'a e abuzulu libertáti; ci stá in ace'a, cá fia-carele indreptatítu sé-si póta liberu, si fára de a fi presiunatu moralmente séu fizice, enunціá voi'a sa, a-si descoperi votulu seu. Apoi libertatea adeverata nu convine cu libertinisimulu. Sistemulu celu mai intieptu sociale e, care este capace a sustiené ordinulu publicu, fára cá sé deróge libertáti individuale a singurateciloru civi.

Nu ne indoimú neci despre ace'a, cá voru fi multi, cari onorarea presedintiloru dela comisiunile conscrietórie si adunatórie de voturi cu diurne pre unu tempu asié de indelungatu, o voru socotí cá o sarcina nóua, si nesuportabile pentru cass'a domestica comitatense. E adeveratu, cá impartíndu-se cercurile alegatórie in sub-cercuri, si alegundu-se pentru fia-care sub-cercu unu presedinte, care ar avé sé petreca la conscriere vr'o 10. dñle, si la alegere éra vr'o 10, spesele acestoru onorarie, intr'unu comitatu de estensiune midilicia, precum e si Carasiulu, s'aru urcá cam la 1500—2000 flor.

Inse e de a se recugetá despre o parte, cá aceștea spese nu sunt si nu voru fi permanente, ci numai transitórie; despre alta parte, cá sum'a astoru spese repartíndu-se pre unu sub-cercu, pre unu sub-cercu abíe voru cadé la 80—90 flor. ce'a ce insine cu adeveratu nu emultu; dar' in fine si preste totu e de a se considerá, cá aici e vorb'a despre celu mai momentosu actu constituționale, este vorb'a despre ace'a, cá parinti patriei, legelatorii, dela cari aterna progresulu si fericirea materiale si spirituale a țierei, sé fia alesi cu cea mai mare precautiune, conscientioșitate si legalitate. — Ore

vomu fi sgarciti aici pentru cáti-va florini, candu espendámú pentru alte scopuri cu multu mai neinsemnate, cu mii, ma cu milioanele? — Neci sé-mi vorbésca nimene de unu oficiu noble. — E unu oficiu noble in sine candu primisce cine-va asupra-si sarcin'a si strapati'a de mai multe dñle, inse a mai potfi dela elu cá sé si spesese d'in pung'a sa propria atunci, candu se ostenește pentru interesulu comunu publicu, e a potfi ce-va nedreptu, nediscretu!

In fine trebuie sé mai observámú ce va despre cercurile alegatórie precum stau. — Nu e dóra nime care sé nu recunósca cá arondarea acestoru cercuri in celea mai multe comitate e greșta.

Firesce, caus'a arondarei grește pre tempulu acelu-a (in a. 1848) a fostu, cá comitatele s'au ténutu pré strinsu de intielesulu literale alu acelei ordinațiuni, cá fia-care cercu sé contiena cam la 30. mii de suflete. De aici a urmatu, precum in Com. Carasiu aflámú si asta-di, cá unel comúne s'au alaturatu la unu locu principale de alegere d'in astfelu de departare, încátu acelea, cá sé vina la loculu alegerei, trebuie sé treca prin alte comune, cari nu se tieniu de acelu cercu.

Bine cá la casu candu s'ar' adoptá projectulu nostru, séu unulu aproșimativu acelu-a, ar încetá neconvenenția acéșta, fiindu-cá atunci alegatorii n'aru fi siliti a alergá la loculu principale, perdíndu câte 2—3 dñle, ci actulu alegerei s'ar' intemplá in fia-care comuna deosebi. — Chiaru asié, spre a se poté frequentá sub-cercurile cu iutime si comoditate mai mare, e de lipsa, cá cercurile (si respectivu sub-cercurile) sé se arondedie mai potrivitu, dupa situațiunea, ori pusetiunea geografica mai corespunditoria a comunelor singuratece.

Nu pote sé strice nemicu acésta rectifi-care a cercuriloru, cá unele voru fi mai mari, altele mai mice cu vr'o 1000—2000 suflete. Au nu e principiu generale parlamentare, cum-cá ablegatulu alesu pre bas'a reprezentatiunii poporali, de-si si-capeta mandatulu numai dela unu cercu, d'insulu represinta nu numai pre acelu cercu, ci patri'a intréga? — Altmintrea ace'a e chiamarea unei legi electorali noue a statorí massimulu si minimulu numerului sufletelor pentru unu cercu alegatoriu, si aici nimei atát'a reflectámú inca, cá dóra nu e comitatu in Ungaria, in care dela an. 1848 in-coce, mai multu, séu mai putienú, sé nu se fi immultítu numerulu sufletelor. Si acésta imprediarare inca pretinde o noua arondare a cercuriloru alegatorie.

Eta aceștea amú avutu a le reflectá cu privire la o lege noua electorala, a carei imperativa necesitate asta di nime nu o mai pote negá.

Sunt rogati toti acei barbatii, cari se interesá de acésta cestiune vitale, patriotica si natíonale, a si-descoperi in asta privintia parerile si reflesiunile sale. *)

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedinti'a de la 24. noemvre, 1871.

Presedintele Paulu Somsich deschide siedinti'a la 10 ore a. m. D'intre ministri sunt de facia: Szlavy, Tisza, Pauler, Bittó si Tóth.

Iosifu Madarász presinta unu projectu de resolutiune, subscrisu de mai multi soci de principie si relativu la stergerea dreptului de cárcimaritu (regalie). Se va tipari si distribui.

Ministrulu de comunicatiune, Ludovicu Tisza, presinta mai multe proiecte de legi, intre cari unulu despre regularea unui riu in districtulu Fagarasiulu, altulu despre construirea unui podu pentru cale ferata intre Bud'a si Pest'a, etc. — Projectele de legi se transmittu comisiunii financiare si pentru cale ferata.

Presedintele propune, cu privire la ordinea dilei, cá desbaterea bugetului sé se incepa in siedinti'a de mercuri (29 nov.), ceea ce se si primisce. — Eduardu Zsedéay i, avendu in vedere acésta ordine de dñ, propune, cá

*) Pre tempulu publicarei acestui ciclu de articuli, est si projectulu de lege ministeriale despre modificarea legii electorali d'in 1848. Dorere! in acestu projectu gasiramú putiena apropiere cátra ce-va mai bunu. Totu acea incurcatura, pistrítiatura, atátu ce se tienne de calificatiunea alegatoriloru, cátu si de modulu conscrierei, si alu alegerei. Anume, ce se atinge de motivarea ministrului incontr'a unui censu cá calificatiune, — la carea póte cá vomu reveni inca, — acea e, dupa parerea nostra, de totu supraficiale, nefundata si aréta apriatu, cá ministrulu nu voiesce, censulu, pentru cá — nu lu voiesce, elu scie pentru ce? Póte scimú si noi. — Dar' defectulu principale alu acestui projectu e, cá in locu sé ni dáe ce-va intregu, in necsu logicu, e numai o carpitura.

incepandu de mercuri seditiile se se tiena cu una ora mai multu, adeca de la 10 ore a. m. pana la 3 ore d. m.

Ales. Csánády doresce, că seditiile se se tiena de la 9 pana la 2 ore. — A sup'ra acestoru doue propuneri de nasce una desbatere lunga, dar' punendu-se la votu, propunerea lui Zsedényi se primesce cu mare majoritate.

Camer'a trece acum la ordinea d'leii. Raportorul comisiunii de 15, Adolffu Érkövy, presinta §-lu 103 alu legii industriale formulatu de nou. Paragrafulu a remasu neschimbatu, numai punctulu n) s'a lasatu cu totul afara si la fine s'a adausu urmatori'a alinea noua: „Articululu de lege 18 d'in 1848 remane si mai departe neschimbatu, afara de despusetiunile referitorie la cautione. Legile de pressa d'in Croati'a si Slavoni'a remanu si mai departe in vigore.“ — Paragrafulu astfelu formulatu se primesce; asemenea se primesce, cu una mica modificatiune de stilu, si §-lu 104, precum si §-lu 105, care este celu d'in urma. Projectulu de lege industrialu este deci pre deplinu deliberatu.

Urmeza mai departe la ordinea d'leii §§. 6 si 10 ai proiectulu de lege despre comunele contractualiste, cari paragrafi s'au inapoiatu comisiunii centrale spre a-i formulá de nou. — Primindu-se testulu comisiunii centrale in generalu, camer'a incepe desbaterea speciale, dar' fiindu tempulu inaintatu, desbaterea se intrerupe, remanendu a se continuá in sediti'a proxima.

Sediti'a se edica la 2 ore d. m.

Sediti'a de la 25. noemvre, 1871.

Presedintele Paulu Somssich deschide sediti'a la 10 ore a. m. Guvernulu a fostu reprezentatu prin ministrii: Lónyay, Pauler si Kerkapoly.

Se verifica procesulu verbalu alu seditiiei precedente. Presedintele comunica, că deputatulu Alesandru Bujavics a renunsiat la postulu seu de notariu alu camerei. Dupa ace'a anuncia una petitiune juridictionaria, carea se trece la comisiunea petitiunaria d'impreuna cu petitiunile presintate de deputatii Georg. Plathy, Iul. Györfy si Vincentiu Bogdanu.

Ignat. Helfy intetiesce responsulu la una interpellatiune a sa, facuta in sediti'a dela 20. sept. — Stefanu Majoros presinta unu proiectu de lege despre cassarea monastireloru. Se va tipari si impartí.

Camer'a trece apoi la ordinea d'leii: deliberarea raportulu comisiunii petitiunarie, privitoriu la petitiunile cuprinse in registulu 48. — Petitiunile se transpunu ministriloru concerniuti

Urmeza apoi continuarea desbaterei speciale a sup'ra §-loru 6 si 10 d'in proiectulu de lege despre regularea comunelor contractualiste, si dupa una desbatere mai lunga se admittu parte cu, parte fara modificatiuni.

Se cetesce apoi a trei-a ora si primesce definitivu proiectulu de lege industrialu, deliberatu in sediti'a precedente.

In fine se pune in desbaterea camerei proiectulu de lege privitoriu la infiintarea casseloru domestice ale municipiiloru. — Raportorul comisiunii financiare, Colom. Széll, recomanda respingerea proiectulu d'in cestione si manu-tinerea usului de pana acum'a, adeca juridictionile se primesca spessele pentru administratiune de la statu. — Colom. Tisza presinta unu proiectu de resolutiune, dupa care camer'a accepta propunerea comisiunii financiare, dar' ea se aiba valoare numai unu anu, si ministrulu financiiloru se fia invitatu a presintá inca in cursulu anulu 1872 unu proiectu de lege despre unu modu accomodatulu pentru infiintarea casseloru domestice, cu care ocaziune se se respecteze justele pretensiuni ale cetátiloru libere regesci si ale acelor-a cari sunt proviedute cu magistratu regulatu.

— Dupa ce mai vorbescu cont. I. Bethlen sen., Colom. Széll si ministrulu financiiloru Kerkapoly, ministrulu-presedinte Lónyay presinta bugetulu confiniului militar. — Se trece la comisiunea financiar. Sediti'a se inchiaia la 2 ore d. m.

Maramuresiu, 23. noemv. 1871.

Miscamintele electorale ce se ivescu in cerculu Sigetului, devenitu vacantu prin demissionarea fostulu deputatu Szaploneczay, respective a denumirei acestui-a de presedinte alu sedrii, — ne lasa a crede, că fratii magiari d'in comitatulu acestu-a, orbiti inca de intunereculu neintieptiunii, de-si, asemenandu-se cu cele-lalte natiuni conlocutorie, sunt in minoritate imposita, dorescu, ba pretindu cu gura mare, că, devenindu ore-care cercu electoralu vacantu, numai si numai prin uncurasi se se inlocuiesca. Si ore ce basa li servesc la pretensiunea acést'a absurdá?

Redactorele foiei „Szigeti Közlöny“ interessatu mai multu de sortea venitoare alegeri (pentru că si elu are ore cari pretensiuni) dede nu de multu in numit'a foia unu articlu de fondu, in care cu destula naivitate se provoca la ore-care consultare (scupschina, d'eu ei), ce sar' fi tientiun in Calinesci, unde prin corifeii comitatulu (cari la noi sunt romani, — dara numai de nascere! nu si de sentiminte) sar' fi statoritu, că d'in comitatulu, Maramuresiului partici-

pandu siese deputati in diet'a pestana, se fia d'intre ei doi romani si totu atáti'a unguri si rusi; dreptu-ce cu una modestia ce probeza mai multu o ciarlatania provoca pre romani, că se nu violede pactulu facutu in Calinesci, nisuindu-se a alege deputatu romanu, că-ci astu-felul liniscea si fructetatea, ce a domnitu pana acum intre natiunile acestea usioru se pote conturbá.

Éca dar' silnic'a vointi'a, espressa intr'unu limbagiu mai multu cuceritoriu, de a se alege numai deputatu magiaru in cerculu acestu-a. Inse mi-vine preste socotela, canduvedu, că se scotu la lumina in foi'a lui si chiaru prin elu, unele assertiuni cari n'au nice una base in realitate; pentru că de s'a tientiun ce-va consultare, aceea s'a tientiun in Sigetu si nu in Calinesci, la care au participatu tote trei natiunile conlocutorie, si nu s'a statoritu, ci la dorinti'a fratiloru magiari, cari, vedindu-se mai in tote cercurile electorali in minoritate si d'in incidentulu acestu-a facundu ei propunerea, că d'in tote trei natiunile se se tramita in diet'a pestana câte doi deputati, nu prin corifeii comitatulu, precum se esprime redactorele numitei foie, ci prin intreg'a adunare, carea numai a aprobatu, supunendu totu-odata, daca impregiurările asiè voru aduce cu sine.

Prin urmare, daca romanii voru alege deputatu romanu, despre ce am firma sperantia, că se va si realisá, nu voru violá nice unu pactu facutu, că-ci asiè ce-va intre romanii si magiarii d'in comitatulu acestu-a nice-candu nu a esistatu, ba mi-place a crede, că romanii nu voru privi nice-candu interesele altei natiuni mai pre susu, decâtu interesele loru proprie nationale, si se voru nesuf pre calea legalitáti, unde va fi posibilu, a allege nu numai deputatu romanu, dar' romanu calificatu in directiune curatu romanesca, cu sentiminte pure nationale, care se nu privesca increderea poporului si interesele lui de una missiune secundaria, ci se fia representante consciintiosu alu intereselor lui, si nu mergundu la Pest'a se se faca pentru ore care-va promisiune seu oficiu mameluculu actualulu guvernulu, a carui morte, asiè se vede, nu este departe, pentru ace'a si Andrassy a vedintu a fi bine a-si luá catrafusesele de pre aici, că nu cum-va, fiindu in apropiare caderea monstruosulu guvernulu, se vina si elu invinovatitu inaintea natiuniloru pentru greutáti, cari totu mereu se potentieza a sup'ra umeriloru poporului.

In sensulu acestu-a dar' alegatorii cerculu Sigetu au vedintu a fi bine a candidá de deputatu pre D. Michaelu Pavelu,*) Vicariulu Maramuresiului, carele prin faptele sale, atátu politice, câtu si ecclesiastice si pana acum si-a eluptatu nume bunu si recunosciuti'a toturor-a, a carui reesire cu atátu mai vertosu este posibilu, cu câtu majoritatea alegatoriloru cerculu acestu-a sunt romani. Numai de la conducatoriul poporului depinde dar' reesirea d-sale de deputatu. D'intre fratii magiari se afla mai multi pretendenti, cari inse toti la-olalta n'au ce-va trecutulu pre terrenulu politicu, câtu se incapa intr'o scortia (cogia) de nuca. Diu'a de 4. decemvre este fipsata pentru alegerea deputatulu, despre a carei resultatu cu alta ocaziune mi-voiu luá indresnéla de a relatá. V — U C — i

Ludosiu, 24. noemvre. 1871.

Pentru alegerea membriloru comisiunii comitatense in comitatulu Turdei s'au defiptu, pentru tote cereurile alegatorie, diu'a de 11. decemvre 1871, si totu comitatulu s'a impartitu in 12 cercuri alegatorie:

- 1.) Orasiulu Turd'a are 3 cercuri alegatorie, — presedinti alegatori voru fi Szigeti Sándor, Székely Miklos si Puhl Ignatz; acestea 3 cercuri alegu 29 de membri.
- 2.) Cerculu de alegere a Turului, cu loculu de alegere in Turu, presedinte Veres Dénes, alege 10 membri.
- 3.) Cerculu de alegere a Iierei, cu loculu de alegere Iar'a, presedinte Toroczkaí Sándor, alege 7 membri.
- 4.) Cerculu de alegere Gyéres, cu loculu de alegere Gyéres, presedinte cont. Toroczkaí Miklos, alege 10 membri.
- 5.) Cerculu Agribiciu, loculu alegerii Agribiciu, presedinte Simonfi János, alege 7 membri.
- 6.) Cerculu Campiei, loculu alegerii Cicudiulu, presedinte Szentkirályi Gábor, alege 9 membri.

*) Prea bine, totu-d'a-un'a preferim unu romanu, fia si guvernamentale, numai nu „servum pecus“ seu renegatu — unu strainu de regula si purerea contrariu intereselor nostre, — dar' ve rogu, Dlu meu, cum aplecati Dv. cuvintele de mai susu, cari noi le subtrasemu? seu pote ajunge a enunsiá in principiu fara a se face aplecare si la casuri concrete? Noi inca stimámu prea multu pre D. vicariu, fostu collegu si actualu amicu personale alu nostru, dar' nu credemu ca se se pote aventá pana a face oppusetiune guvernulu, pentru că dsa se tiene de cet'a celloru ce aplica pana si la politica, pana si la votisarea cu „igen“ memorabilele cuvinte alle lui Jesu Chrestu „N'ai avé putere a sup'ra mea dace nu ti-ar fi datu tatalu meu d'in ceriuri“, de unde câtu despoti toti, mireni si preuti, au propoveduitu afurisitele doctrine de despotismu, pana la tiranic'a „obediencia coeca“ si tote acestea d'in grati'a lui Ddieu! — totu atátea blasfemie in contra santulu nime a lui Ddieu. Red.

7.) Cerculu Pogacelei, loculu alegeri Pogaceaua, presie dinte Lad. Moga, alege 8 membri.

8.) Cerculu M. Ludos., loculu alegerii Ludos, presidinte Hancz Pál, alege 11 membri.

9.) Cerculu Maiereului, loculu alegerii Maiereu, presidinte Horváth Mihály, alege 9 membri.

10.) Cerculu Reginului, loculu alegerii Reginu, presidinte Nagy Tamás, alege 16 membri.

11.) Cerculu Gernesigului, loculu alegerii Gernesigu, alege 14 membri, presidinte Csia Elek.

12.) Cerculu Giargiului, loculu alegerii Giargiu, presidinte Macskani Ferencz, alege 15 membri.

Unu comitetu, care intre 15.000 locuitori numera 11.000 Romani, va fi reprezentatu prin unu Romanu; unu comitatu ai carui-a alegatori mai toti sunt Romani, va avé unu singuru presedinte romanu, — d'in acést'a procedura usioru se pote combiná, ce scopu au fratii magiari. Tredti-ve fratiloru Romani d'in comitatulu Turdei! Adunati-ve intru una conferintia, si in acea conferintia desemnati pentru tote cercurile alegatorie membri devotati causei nationale!

Fratiloru preoti si toti inteligintii! Conduceti-ve alegatorii la urnele de alegere, asiè câtu prin conducerea dumbialoruvostre se fie scutiti de pressiunea amploiatiloru, cari toti sunt ordinati in locurile alegeriloru, — Gatiți pentru totu alegatoriulu câte una siedula, pre carea sciati numele acelor-a pre cari voiti se fia alesi, numai bagati bine de sema se fia inscriși numai totu membri destinati prin conferintia, că-ci impartindu-se voturile, lesne poteti remané in minoritate.

Fratiloru preoti si inteligintii! Am cetitu listele alegatoriloru si sciu că, a fara de orasiulu Turd'a si Agribiciu, suntemu in majoritate mare, deci a domniiloru vostra rusine va fi de vomu cadé. Sum convinsu, că d'in partea amploiatiloru si magiiloru se va face cea mai mare pressiune, ve rogu inse că acelea se le faceti cunoscute Redactioniloru foiloru romane.

Că cine sunt in dreptatiti la alegere, se pote vedé la presedintiile alegatori, la judii cercuali si la notarii comunali. — Toti preotii insemnati-ve alegatorii, apoi conduceti-i la urnele de votisare. *) unu alegatori.

Simisnea (Solnocu-med.), 20. noemv. 1871.

Cu datulu de asta-di s'au tientiun alegerea membriloru comitatulu comitatensu, unde au fostu provocati acei locuitori d'in tractulu Vadului si alu Surducului, cari sunt indreptatiti prin lege cu votu de alegere; lucru firescu, dupa obiceiulu pana acum folositu in comitatulu Solnoculu interioru, nici acést'a alegere n'a potutu fi fara cortesi bine informati, cari totu-odata fiindu si cá notari comunali s'au folositu de interesulu loru egoisticu: precum notariulu d'in Simisnea, Telegdi Bela, in locu de a-si face detorinti'a fatia cu oficiulu notariulu, respective in locu de a informá si luminá poporulu, inainte de alegere cu una dí, precum si in diu'a alegerii nu s'au ingrititu de alta decâtu că numai au panditu omenii de pre sate, cari erau indreptatiti la alegere, si fara a-i intrebá, cá sciu pentru ce au venitu acolo seu ba, i lingusiá si apoi li dá in mana siedule, pre cari erau acrisi candidatii loru.

Acést'a n'ar fi pre mare mirare, că-ci scimu bine, că de la ungaru nu multu potemu acceptá, inse cu dorere am observatu, că d'in doue tracturi si unu romanu s'a aflatu, care inca mai cu mare energia au lucratu contra dreptulu poporului; si acelu romanu au fostu notariulu comunalu d'in Negreni (Konkolyfalva), Ioanu Sima.

Domnule Sima! nu-ti aduci a-minte, că oficiulu, care lu-porti in presente, lu ai numai de la poporu, si precum poporulu te platesce cu amaritiune, pentru ce nu te trage inim'a a lu sfatui se nu mergea in periclu, seu baremu, că fiu de preutu romanu si crescutu in casa curatu romana, daca nu te-a trasu sentiulu se instruezu poporulu nepriceputu, se fi statu de una parte si se te fi uitatu cu dorere la nedreptátiile ce s'au severisitu.

Multi romanasi de la sate te-au intrebatu, că pre unu omu de incredere, că ce au de a face, daca au venitu la comisiune. Dta inse in locu de respunsu li-ai aruncatu in mani siedule, cari inca cu una dí inainte de alegere ti le-ai fostu cascigatu, si asiè ai indrumatu pre bietulu poporu la loculu de alegere.

Poti fi linisitu, die Sima, că ti-ai ajunsu scopulu; ai impedecatulu, că tractulu Vadului se nu si-pota alege reprezentantii sei buni si credintiosi: precum sunt dlu Ioanu Titie, asessoru comitatensu, dlu Ioanu Popu, fostu jude processualu in tractulu Surducului si Onorab. D. Ioanu Cristea, protopopulu Vadului.

Nu cugetá inse, că prin acést'a ti-ai cascigatu vre-unu meritulu seu vre-unu mare pretiu inaintea acelor-a, cari te-au folositu de instrumentu.

Unulu d'intre alegatori.

Zelau, 23. noemvre 1871.

Domnule Redactoru! Concedeti-mi se facu unele observatiuni, si se dau unele destuciri domnului, carele in Nr.

*) Ar fi bine că tote diuarele romane se publice acestu articlu.

108 alu „Federat.“ între „Varietati“ se ocupă cu preparandi'a d'in Zela. Deslucirea va fi scurta si se va referi numai la person'a mea si la cei doi mamaligari (pote la respectivulu D. sunt inscriși doi, la noi numai unulu.)

Necunoscutulu D. provestese, că guvernulu denumesce la preparandiele de statu omeni de pre strade, fără calificatiunile necesare si d'in oficie politice, si d'ice, că cea mai mare parte a acestoru-a, estu-modu denumiti, sunt magiari si că asemenea patrocinați d'entre romani numai pre unulu cunosce. Acestu unulu asiū fi eu, redicatu d'in oficialu de finantie (??) la professura de preparandia.

Impregiurarea, că cine-va e oficialu politicu, nu eschide posibilitatea de a poté fi aptu, calificatu totu-odata si de invetiatoriu.

Acést'a, credu, va recunose si necunoscutulu nostru domnu; éra de nu, i voiu servi cu esemple. Ce se tiene de person'a mea, i-potu servi cu documente spre a-lu convinge, că eu am fostu unulu d'entre primii candidati pentru caleoria in strainetate si numai cause familiare me impedeaca intr'acést'a. (Acestu argumentu militedia in contr'a dvostre. Red.)

Va dice pote, dsa, pentru-ce n'am fostu dara denumitu suplentu, séu cellu pucinu provisoriu? Respunsu: pentru că m'am patrocinați insu-mi, nevrendu a primi denumirea altmintrelea decâtu numai definitivă. (Ast'a e ast'a si ceea ce nu „toti“ moritorii potu face. Red.)

Guvernulu pre tempulu acela-a aveá lipsa de profesori la nou infintiatele preparandie, si se indestulá cu omeni si mai pucinu calificati decâtu stipendistii, reintorsi acum'a d'in strainetate. Asié am ajunsu eu in postulu acestu-a, care — nu me indoescu a crede — compete unoru mai bine calificati, ba si „absoluti teologi.“

Ce se tiene de mamaligarii dsale, n'avemu decâtu numai unulu, si acestu unulu nu scie limb'a materna mai reu decâtu ceialalti siepte studintii romani, d'entre cari unii au studiatu si in Beisuiu. (Inca totu nu avemu proba evidente că acellu teneru scie romanesce. Red.)

Acestu mamaligariu a studiatu in Bai'a-Mare si a invetiatu limb'a romana unu anu si diumetate de la unu preotu romanu. Cu totii o invétia acum'a éra, că sé o scia si mai bine.

Conclusiunea d'in toteacestea ar' fi, dupa parerea mea, că respectivulu, voindu a se servi de esemple la afirmatiunile sale, sé se informedia alta-data mai bine inainte de a súflá in bucinu si a espune persone, sé nu purceda d'in „se aude“ „se dice“ etc., cari nu potu face onore unui barbatu.. *)

Gavrila Triffu, profes. ord. de preparand.

Beisuiu, 23. noemv. 1871.

Tenerimea romana d'in gimnasiulu sup. de Beisuiu e si in anulu acestu-a la culmea misiunii sale facia cu societatea sa de lectura. Studintii d'in clasele mai inalte, cari in sensulu statutelu au dreptu de a fi membri la acést'a societate, petrunsi de zelulu progresarei si conscii chiamarei loru, cu totii, fără exceptiune, se inscrisera de membri si in 12. octobru se intrunira spre a se constitui.

Cu acést'a ocaziune se incepú prim'a siedintia literaria, sub presiedintia chiamatulu mecenate alu museloru D. Teodoru Kóvári, dirigintele gimnasiale care, ocupandu loculu competinte, se intorse spre tenerime cu o frunte albita de ostenelele tempului pre terenulu nobilei sale misiuni, si aruncandu o privire blanda preste buchetulu flori-loru natiunei, incepú o cuventare, prin care si-esprime cu placere sentirile de bucuria si multamirea pentru zelulu ce se vede in tenerime facia cu chiamarea sa, nutresce sperantia firma, că junimea neci pre unu momentu nu va perde d'innaintea ochiloru scopulu societáti lit., accentuandu si aceea, că meritulu unei societ. nu aterna de la vechimea sa, neci de la numerulu membriloru, ci numai si numai dela zelulu si activitatea acelu-a.

Apoi, trecundu la ordine, propune că tenerimea sé si-

*) Ni veti permite a face câte-va reflesiuni la respunsulu Dv. a) In „Varietatile Federat.“ nu s'a vorbitu despre capacitatea Dv., poteti sé fiti prea capabilu, prea aptu, dar'adeverulu este, că ati fostu numitu profess. la preparandia d'intr'unu officiu politicu, si noi trebuie „preste totu“ sé negámu, că officiali politici aru fi capabili si apti fără pregatiri speciale. b) Allussiunile cari le faceti la teologi absoluti nu sunt la loculu loru, pentru că teologii absoluti „preste totu“ sunt mai capabili, mai apti de profess. preparand. decâtu officiali politici, pentru cuventulu, că d'insii trebuie sé fi studiatu „pedagogia“ apoi catehetic'a, metodic'a, ermeneutic'a, etc. totu atâte studie necesare profesoriloru de preparandia. c) La punctulu principale: de se propunu tote studiele magiarcesce la preparandi'a de Zela, séu ba? si neci unu studiu romanesce, la acestu-a nu ati respunsu. Ati incungiuratu acést'a cu voi'a? séu vi-a scapatu d'in vedere? na scimv, noi inse tieneamu mai multu la una deslucire in asta privintia. V'ati marginitu a ni spune că nu doi, ci numai unu mamaligariu este, carele inca scie romanesce, ni pare bine, precum si aceea, că acellu teneru invetia si mai departe romanesce spre a se perfectiuná in limb'a sa materna, in carea va trebui sé propuna fiitoriloru séi invetiacei, studiele resp. Red.

alega officiali receruti, la care sé si alesera cu consentiu generale, si anume de notariu alu cores. Isaiia B. Bosco, de not. alu siedintieloru Petru Iliesiu, stud. de cl. VIII., de bibliotecariu Ales. St. Siulutiu, si de cassariu Dem. Kóváry, stud. de cl. VII.

Dupa ace'a indata se aretá tenerulu P. Iliesiu si prin una vorbire delinieza momentositatea dilei cátu se pote mai frumosu; si-esprime bucuria pentru intrunirea numerosa a membriloru pre cari i provoca la activitate asidua.

In urma, salutandu pre D. presiedinte i multiamesce pentru conducerea intielépa a societ. si lu roga, sé ne onoreze cu acést'a si de aci in inainte; societatea si esprime consentimentulu prin repetite „sé traesca.“ Siedintia se inchide.

Teodoru Kóvári,
presiedinte.

Isaiia B. Bosco,
not. cores.

VARIETATI.

*) („S u v e r a n i t a t e a n a t i o n a l e“) este titulu unui nou diurnalu politicu, comercialu, industrialu si literariu alu carui primu numeru a aparutu domineca, 7/19 noemvre a. c., in Bucuresci. Acestu organu, fundatu de dlu Gr. Baleanu si dirigiatu de dlu J. G. Valentiniana, barbatu cunoscutu in publicistic'a romana si-a pusu de devisa: Nationalitate, democratta, armare si instructiune, patru pedestale puternice, cari constituecu unu adveratu statu, in propriulu intielesu alu cuventulu. Titlulu si devis'a sunt de ajunsu spre a aretá cine sunt si ce voiescu fundatori acestui organu; ei voiescu „Uniunea totororu grupurilor liberale in interesulu tierel, uniunea totororu Romaniloru pre terenulu socialu, politicu si economicu, pre terenulu nationalitáti si alu constitutiunii, pre terenulu Romanismulu si alu Democratiei.“ Apare de 2 ori pre septemana si costa 24 lei noui pre anu. Cu bucuria salutámu si inregistrámu aparintia unei asemenea foie si i dorimv vietia indelungata.

*) („T i m e s“) contine una nota de natura a liniscl pre toti acei-a cari se poteau teme, că Franci'a va fi sdrobita sub escesulu sarcineloru ce i-s'au impusu de celu d'in urma resbelu. Dupa unu calculu, alu d-lui Michael Chevalier resulta, că detoria consolidata si detoria flotante de diferite nature s'ar radică la 40 de milioane livre sterlinge. Angli'a, dupa resbelele imperiului, aveá una detoria, care absorbiá pre fia-care anu 49 de milioane livre sterlinge, adeca 9 milioane mai multu de cátu are sé platesca Franci'a, a carei bogatia si poporatiune sunt superioare sorgintiloru posedate de Angli'a in 1816. Comparatiunea intre aceste doué sume dá cifra urmatoria: Dobendile detoriei anglese in 1816, franci 1,255,300,000; dobendile detoriei franceze in 1871, fr. 998,118,000; diferentia intre unele si altele de franci 277,182,000. — Franci'a dar are sé platesca cu aprópe trei sute de milioane mai putienu de cátu Angli'a dupa victoria sa de la Waterloo. Daca se tiene in sema si valórea monetei, care e mai mica si devoltarea bogatiei publice, se va recunose, că comparatiunea e fórté favorabile, cu tóta marimea sacrificiulu impusu patriotismulu francesu. Inamicii Franciei n'au tintitu de cátu sé o ruineze: asta-di trebuie inse sé intieléga, că Franci'a are destula energia, destulu focu si destule avutite spre a le stinge si dejucá condamnabilele loru sperantie.

Sciri electrice.

P r a g'a, 25. noemv. Intre cehii teneri si ba treni existe ore-care diferentia cu privire la congressulu federalistu séu la acceptarea articliloru fundamentali. Diuariulu „Narodni Listy“ dechiara, că articliloru fundamentali li s'a detrasu terrenulu si numai declaratiunea mai pote avé valore.

V i e n'a, 25. noemv. List'a ministeriala definitiva este urmatori'a: Auersperg presiedinte si ministru pentru aপরarea tierel, Laeser ministru de interne; Holzgethan de finantie; Glaser de justitia; Stremayr de culte si instructiune; Banhans de comerci; Chlumetzky de agrigultura si Unger ministru fără portfoiu. — Ministeriulu depuse asta-di la 3 ore juramentulu in manile Mejestáti Sale.

B e l g r a d u, 26. noemv. Descrierea calletoriei principelui la Livadi'a aparú că suplimentu la diuariulu officialu. Conformu acestei descrieri, tiarulu a d'isu cátrá principe: Primescu pre Inaltímea Vostra cá si pre unu fiu alu meu. — D'in partea familiei imperatesci principele fú primitu că membru alu casei imperiale.

B u c u r e s c i, 26. noemv. Camer'a acceptá conventiunea cu Serbi'a, inse respinse proiectulu de lege despre politia de strade. Cestiunea cáli-loru ferate inca totu nu s'a pusu in desbatere.

V i e n'a, 27. noemv. Negociarile principelui Auersperg cu polonii s'au interruptu. Auersperg comunicá lui Wodzicki programulu guvernulu in privintia Galicie; acestu-a garanteza concessiunile de pana acuma, dar' nu se obliga a pasfi si cu alte concessiuni in Reichsrath. Wodzicki dechiara apoi, că plenepotentiatu alu clubulu polonu, că nu lu pote acceptá si totu odata refusa si portfoiulu ministeriulu cu care fú imbiatu. Precum se aude, polonii voru intrá totu-si in Reichsrath pentru că sé si reinoiesca acolo pretensiunile loru.

B u c u r e s c i, 27. noemv. Catargiu nu vé sé mai remana; camer'a si senatulu nu voiescu sé faca neci una concessiune in cestiunea cáli-loru ferate; Ostrunguri'a si Germani'a mergu mana in mana. Situatiunea e seriosa, incurcata; nime nu voiesce sé primesca vre-unu portfoiu ministeriulu.

R o m'a, 27. noemv. Cu ocaziunea mergerii si reintorcerii sale d'in parlamentu regele fú salutat de poporu cu insufletire forte mare. La deschiderea parlamentulu au asistatu: principele de corona Humbert, Carignan, principessa Margaret'a, imperatulu si imperates'a d'in Brasili'a, corpulu diplomaticu, multi senatori si deputati. Discursulu de tronu fú primitu cu mare entusiasmu.

B e r o l i n u, 26. noemv. Consiliulu federatiunii s'a prezentatu proiectulu de lege, care statorese bugetulu militariu pre unu periodu de trei ani, si anume de la 1872—1874. Starea efectiva a armatei nemtiesci in tempu de pace se statorese cu 401.659 fetiori, éra erogatiunile la 90.373,275 talleri, d'entre cari 10.854,900 cadu pre Bavari'a.

R o m'a, 27. noemv. Parlamentulu se deschise asta-di de regele prin unu discursu de tron, care accentua, că Itali'a, fiindu-i acum'a realizata unitatea natiunala si incependu-se pentru ea una epoca noua, va remané credintiosa principieloru sale; regenerati prin libertate — continua discursulu — vomu cercá secretulu poterii si alu conciliarii in libertate si ordine. Amu proclamatu despartirea statulu de beserica, recunoscundu neconditiunatu nedependentia autoritáti preutiesci, si potemu fi convinsi, că Rom'a, cá capital'a Italiei, va continuá d'a fi resiedintia pacinica si respectata a pontificatulu; in modulu acestu-a vomu ajunge a ni liniscl consciintia. Prin firmitatea resolutiuniloru nostre, prin moderatiunea actiunii nostre ni vomu poté terminá unitatea nostra natiunala, fără cá sé alterámu relatiunile amicale cu poterile straine. Discursulu de tron accentua, mai departe, afacerile economice si financiare, cari receru ingrigirea perfecta a parlamentulu; acum'a, candu Itali'a e constituita, trebuie sé se porte grige d'a o restituf prin finantie si a o face sé infloresca. — Discursulu accentua apoi dorintia regelui privintia la sustinerea pacii, si observa, că, de-si pacea nu e amenintata prin nemic'a, organizarea armatei, reinnoirea armeloru si lucrările pentru aপরarea tierel pretindu studie seriose, d'in care cauza se voru presintá mai multe proiecte de legi in acést'a privintia. — Discursulu de tron promitte apoi proiecte de legi importante despre autonomi'a comuneloru si a provinciiloru, despre decentralisarea administrativa si despre reformarea tribunaleloru de jurati. In fine amintesce despre terminarea tunelulu Mont-Cenis, precum si despre construirea cálii ferate St.-Gotthard.

Burs'a de Vien'a de la 27. noemvre, 1871.

5% metall.	57.80	Londra	116.85
Imprum. nat.	67.65	Argintu	116.65
Sorti d'in 1860	100.65	Galbenu	5.56
Act. de banca	814.—	Napoleond'or	9.29
Act. inst. cred.	307.60		

Propriet., edit. si red. respundiet.: ALES. ROMANU